

VII. - В УНИВЕРСИТЕТА .

/ От Х. 1943 до Х. 1948 год. /

Със завръщането ми в Стара Загора на 10 октомври 1945 година, започна цивилният ми живот.

Икономическото положение в страната продължаваше да е тежко и купонната система не беше отменена. Дневната дажба беше 300 грама, а за физическите работници от 450 до 750 грама. Не беше овладяна напълно инфлацията, ликвидирана спекулацията и така наречената "черна борса". Мерките на Правителството на Отечествения фронт не даваха очакваните резултати. Борбите на партиите участващи в него, ставаха все по-открити.

БРП/к/ и левите земеделци, бяха за едни по-твърди и ръководени от държавните органи планови мероприятия, основаващи се на социалистическите идеи, докато по-десните земеделци и социал-демократите, бяха за реформи при съхранение капиталистическите порядки по примера на западно-европейските държави.

Звенарите бяха на по-средни позиции, тъй като в момента основната задача е да се стабилизира икономиката, чрез народен заем, проведен през пролетта на 1945 година. Беше ползван и търговски заем от СССР.

Финансовото положение и на семейството ни, при тази обстановка в страната, също не беше добро. След демобилизирането си, баща ^{ми} отново беше учител в село Трън, а майка ^{ми} с малка пенсия, като пенсионерка по болест. Брат ми, завършил гимназия от септември, беше войник в 8-ми артилерийски полк в Стара Загора. Докато бях в казармата, икономическите затруднения на семейството ни не се отразяваха много на войнишкият ми живот. Сега щях да разчитам на икономисаните ~~ми~~ 120 хиляди

лева. Считах, че ако разходвам по 5-6 хиляди лева на месец, ще ми **стигнат** поне за две години като студент в **София**.

Майка ми беше **щастлива** от факта, че **двама**¹² участници във войната от семейството се бяха завърнали живи и здрави. С нея обсъдихме най-подробно всички трудности, които ми предстояха като студент. Най-сериозният проблем се оказа зимното ми облекло. Кръстникът ми Рашо Койчев/шивач/, прекрои ученическият ми шинел в балтон. От донесеният от мен от Австрия **чисто** нов немски шинел, ми уши **влин** и яке. Освен абитуренският си костюм, имах добре запазени и два ученически панталона, вълнен пуловер с ръкави, три горни ризи, **чифт** половинки обувки и купени срещу цигари, **чифт** цели американски обувки. Имах и две запазени, почти нови военни одеала и ушити навремето от баба ми **дюшек** и **юрган**.

За осигуряването на квартира в София, се надявахме на чичо Трифон Дончев и братовчетката ми Желка, живееща в апартамента на вуйчо Кънчо, както и на братовчед^а на майка ми Кирил Киряков. Той беше агроном и работеше в някакъв научен институт в София.

Снабдих се с купони за храна и облекло. Посетих и баща си в с.Трън и с него обсъдихме плановете ми. Той написа съответното писмо до Трифон Дончев, с молба да **продължи** да ми съдейства.

Докато съм бил при баща си, майка ми се среща с вуйчо Кънчо и леля Марийка. Те веднага писали на **кака** Желка, за да я предупредят да ме приеме временно във вуйчовият апартамент, в хола на който имало пружинено легло. Там можело да **бъда**, докато си намеря квартира. През него се **минало**^{вз} обаче, от останалите живеещи ^вапартамента.

След като бяха готови зимните ми дрехи, екипиран с най-

необходимото, потеглих на 18 октомври за София. Бях посрещнат много добре от семейството на Желка и Борис Мандраджиеви на ул. "Генерал Паренсов" № 29. Кака Желка беше телефониска, а съзругът ѝ беше каменоделец. Те нямаха деца. Условиата в хола се оказаха по-добри от очакваните. Освен леглото, имаше голяма маса и два стола.

На следващият ден посетих Трифон Дончев, за да си взема студентската книжка и веднага отидох в математическият факултет. От разговори с колегите-студенти установих, че след цялата година не съм бил на лекции, трудно ще мога да подготвя и взема пропуснатите изпити. Изхождайки и от липсата на квартира, в мен се затвърди убеждението, че следва да се преместя в друга специалност, където по-лесно да наваксам изпитите. Като фронтovac имам такива права. Умувах през цялата следваща нощ и на следващия ден се разделих с математиката, като се прехвърлих в юридическия факултет. Смятах, че в него с "зубрене" ще мога да наваксам изпитите.

Още на следващият ден, случайно срещнах моите съученици и съвойници: Христо Ж. Стоев и Симан Д. Симанов, които бяха студенти - агрономи. Заведоха ме в кватирата си, където водихме продължителен и полезен за мене разговор. При тях, първите два семестъра имали изпити по: Физика, Неорганична и Органична химия, Земеделка бактериология, Зоология, Петрография и други. Първите два от тях не бяха проблем на замян, тъй като ни бяха основните в пиротехниката. Според Христо, мой колега от пиротехническата школа, следвало да се прехвърля агрономство. Бил съм най-добрия по физика и химия в школата и най-добре било да се прехвърля агрономство при тях. Лесно щели да ми осигурят учебници и записки по останалите предмети.

Вечерта доста обстойно обмислих тяхното предложение и

реших да се прехвърля в агрономическият факултет. За това ми въздействува и живота ми на село. Умувах и към лесовъдството, където имаше и математика. Изтеглих документите си от юридическият и ^{се} записах в агрономическия, специалност земеделие.

След два дни получих студентската си книжка с № 5702. След това заверих като фронтвак признатите два семестъра и се записах редовно в третия. Платих общо 4,650 лв/по 4,550 лв. за семестър/.

През есента на 1944 година в този випуск за студенти-агрономи се били приети 1200 души, разделени на 24 групи за практическите упражнения. Аз бях включен в последната 24 група. Лекциите се провеждаха преди обед, а практическите занятия след обед. Започнах да ходя ~~на~~ редовно на занятия, като учех и за изпитите по физика и петрография. Станах член на студентската кооперация "Менза академика", закупвайки си две акции от по 200 лева и от 29 октомври 1945 година започнах да се храня ~~в~~ нейният стол в агрономическия факултет. Плащах по 3,500 лева месечно, за 26 дни обед и вечеря. В стола предадох и купоните си за хляб. Сутрин въобще не закусвах.

През 15 дни, моята майка ми пращаше колет със сухари или бухти, със закупени от с.Трън брашно. С тях се хранех предимно в неделен ден.

Въведох си строг дневен режим. Сутрин ставах в 5 часа и след половин час тоалет и гимнастика учех до 7 часа по предстоящите изпити. Към 7,10 часа потеглях за лекции, на които бях от 7,30 до 12,00 часа. След като обядвах в стола до 14,00 учех в някоя от свободните зали или читалнята на факултета. От 14 до 18 часа бях на практическите занятия.

След вечеря в столовата, към 19 часа бях в квартирата, където учех до 22,00 часа и към 22,30 часа бях в леглото. През

ноември, когато стана **студено**, след вечеря до 20 часа учех в читалнята на факултета, а след това в квартирата, завит в леглото. Почивки си давах в събота след обед и в неделя, когато понякога ходех на футболен мач или на кино. На 5 ноември бях на митинг до Народният театър при посрещането на Георги Димитров, по случай завръщането му от Съветският съюз.

Някъде по средата на ноември, един неделен ден бях излязъл да се разходя в градинката до Народният театър случайно срещнах Марин П. Камбуров. Него често споменавам от 2-ро огнестрелно отделение и когато бяхме в Австрия. От известно време бил студент по финанси в София. Временно нощувал при един карловец, но си търсел постоянна квартира. Вечеряхме заедно във Вегетарианският ресторант и отидохме до моята квартира. След като взехме съгласието на семейство Мандраджиеви той дойде да квартирува при мен, докато си намерим нова обща квартира. Още на следващия ден, докато съм бил на лекции, докъква от някъде дървена врата, сковава две дървени "магарета /крака/ и си монтира дървено легло до западния прозорец на хола. Моето легло беше до южната му страна. В ъгъла между леглата поставихме масата с двата стола. Противоположната триъгълна страна на хола беше напълно свободна за движение на съквартирантите ни до вратите на тяхните стаи, както и към вратата за изхода, тоалетната и кухнята. Възрастната жена така Дана, живееше в северната стая, Тя беше вдовица и майка на известният по-късно тенор Димитър Узунов от Стара Загора. Както вдовицата, така и семейство Мандраджиеви през денят почти не бяха в апартамента. Бях доволен, че не съм сам. Тогава не допусках, че ще прекарам в този хол три години. Марин не възприе моят режим на живот, но се стараше да не ми пречи.

Скоро бях порицан за студенството си по агрономия от Милка Карагечева, ~~запозната~~ ~~ми~~ от войнишката ми фронтова кореспонденция. Ловчанлииката, също студентка в София, при първата ни среща, изрази недоволство от моето агрономство и повече от каза да се срещаме.

Спазвайки възприетия личен дневен режим, настойчиво се подготвях за първите си изпити. С Марин само вечер бяхме заедно, а в неделен ден бягахме ~~заедно~~ "крос" до игрище "Юнак" и Борисовата градина. През останалите дни той спеше до късно, аз ~~с~~ сред сутринната си гимнастика четях до 7 часа, след което отивах на лекции във факултета. Там, отначало контактувах само с Христо Желев и Симан Димитров. Като бивши "кубратисти", те симпатизираха на десните земеделци. Аз обаче станах член на Общият студенски народен съюз /ОСНС/, подкрепящ Отечественният фронт. Симпатизирах на РМС и често четях вестник "Работническо дело". С Марин политически бяхме еднакво мислещи. Той беше член на РМС и ОСНС и скоро стана активист на последните в тяхният факултет.

Намирането на друга евтина и по-удобна квартира се окаже за много трудна работа и решихме да останем и зимуваме в хола. С съдействието на моята майка, получихме съгласието на вуйчо Кънчо, като плащаме месечен наем от ⁸⁰ 500 лева на човек.

На 18 ноември си ходих до Стара Загора, за да участвам в изборите за XXVI-то народно събрание. На връщане с ~~ва~~ влака пренесох до ~~София~~ един денк багаж, едно сандъче и един куфар. Оборудвах си леглото с мой дюшек, ⁸⁰ юрган и одеала и се приготвих за зимуване в хола.

До средата на декември успешно спазвах дневният си режим, но поради студа почти не можех да уча в хола.

На 8 декември за пръв път участвах в тържественото

чествуване на студеният празник. През деня присъствах на събранието в аулата на факултета, а вечерта на бала организиран от ОНС, заедно с колегите от нашата 24-та група. Към 24 часа всички от бала отидохме пред сградата на университета "Св. Климент Охридски", където дойдоха представители на всички негови факултети. Нашата група агрономи беше най-многолюдна /700 души/. Студентите от другите факултети ни наричаха "Червеният факултет". Всички проведохме манифестация по булевард "Цар Освободител". По това време във факултетите съществуваша и други студенски организации. Като опозиционни бяха: "Академичният земеделски съюз", "Десните социалдемократи", "БЗНС-зелени" и други. В тях членуваха и бившите членове на Легиона, Кубрат, Ратник, Отец Паисий и Бранниците. Често в факултетите се водеха дискусии и спорове, но до инциденти и сбивания не се е стигало. Поне аз не съм виждал.

Най-многолюдна беше манифестацията на нас членовете на ОНС. Беше красива снежна нощ с обилен снеговалеж. Пеехме песни и скандирахме лозунги в подкрепа на Правителството на ОФ. Прибрах се доста късно след полунощ, а Марин чак сутринта.

След средата на декември бях готов с изпита по физика, на който се явих на 22 декември в физико-математическият факултет при проф. Джаков. Взех го с отличен по петобалната система. Това доста ме окуражи. До 30 декември успях да се вреди и взема и изпита по петрография също с отличен. По-късно този изпит ни беше анулиран, поради това, че професора бил вече пенсиониран. Наложил се през февруари наново да се явявам на този изпит, но тогава го взех с четворка.

През нощта на 31 декември, срещу Новата 1946 година пътувах провостоящ във влака до Стара Загора, но бях щастлив и доволен от себе си.